

Тази неделя в библиотеката на **desebg.com** представям документалния сборник **„Държавна сигурност и българското музикално изкуство 1944-1989”** на Комисията по досиетата.

Той излиза под №37 от поредицата из „Архивите на ДС и е от изследователската програма на Комисията за 2016 г.

Включените в него 120 архивни документи разкриват една малко позната и изследвана страница от влиянието на репресивния апарат на БКП върху част от българската интелигенция – хората, свързани с музикалното изкуство в България.

Става въпрос за наблюдаването, следенето и разработването на творци от операта и балета, музиканти и певци от българската естрадна и танцова музика по време на тоталитарния комунистически режим.

Макар и като период да е посочен 1944-1989 г. документите в сборника са между 1959 и 1985 г. Това има своето логично обяснение. Интересът на ДС към този сектор на изкуството в България се проявява през 50-те години. Преди това Държавна сигурност има други приоритети, а сред представителите на интелигенцията компартията и ДС най-много са обръщали внимание на онези творци, които са се изразявали чрез словото (поети, писатели, журналисти).

Музикалното изкуство под контрола на Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Март 2017 20:00

Въпросът защо не са включени документи след 1985 г., тоест от последните 5 години от режима, има ясен отговор: такива документи не са предавани от различните управление на ДС на архива на Държавна сигурност, а сред рухването на режима през 1989 г. тези материали са се унищожавали на места по комунистическите служби или да потънали в незаконни частни архиви.

Оперни певци и певци, оркестранти, музиканти и певци от естрадата в страната са били обекти на Държавна сигурност с три цели. Първата е да използва за постигане на идеологическите си задачи мощното влияние на музикалното изкуство върху обществото и особено младите хора.

Втората цел е свързана с общия стремеж от страна на компартията чрез тоталитарния си репресивен апарат да контролира интелигенцията за вътрешните настроения и антипартийни (антикомунистически и антисъветски) прояви.

Третата цел е да се пресичат бягства и невъзвращения на представители на този това изкуство в чужбина. За това свидетелства редица документи, сключени в сборника, които представляват различни проучвания, правени от ДС на съответните творци, преди заминаването им на гастроли в чужбина, а също така и на отчети на офицери от ДС, които са придружавали такива творчески групи именно с цел предотвратяване на опити за емиграция на Запад.

Съставителите на сборника от Комисията по досиетата са направили удобно за читателите тематичен подбор и систематизиране на архивните материали в няколко основни направления.

Част от документите са фокусирани върху дейността на ДС върху развитието на музикално-сценичното изкуство в България. Тук голяма част от архивните свидетелстват се отнасят до творците в операта и в по-малка степен в балета.

Макар и епизодични някои от публикуваните документи се отнасят до такива имена в българската опера като Борис Христов и Николай Гяуров.

Музикалното изкуство под контрола на Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Март 2017 20:00

В друга част са обособени документите, отнасящи се до следенето на Съюза на музикалните дейци в България от ДС.

Тук има материали за Софийската държавна филхармония, а така също и архивни документи за естрадата и танцовата музика и творците, свързани с тях.

Накрая на сборника е публикуван списък на известни имена от областта на българското музикално изкуство, засечени в документите на Държавна сигурност.

В предговора на сборника е посочено, че дейността на ДС в тази област се стреми да спомогне за осъществяване на политиката на БКП за изграждане на ново социалистическо оперно изкуство. Опитът обаче е неуспешен.

Отделно скоро след установяването на комунистическия режим много от даровитите български певци, инструменталисти, режисьори и диригенти използват всички средства да при пробият път към западноевропейските оперни сцени.

Интерес представляват и документите на ДС, в които са поместени сведения за известни естрадни певци и състави, диско и джаз изпълнители, както и няколко фолклорни ансамбли.

От архивните документи могат да се проследи и създаването на агентурна мрежа в оперните среди, а също така и в българската естрада. ДС използва не само агенти, но и доверителни връзки.

Огромният интерес към документалния сборник, проявен на премиерата му през март 2017 г. в Софийската опера, показва, че темата за намесата на ДС в музикалното изкуство не е забравена и потънала в забвение дори и повече от четвърт век след края на тоталитарното комунистическо управление.

Музикалното изкуство под контрола на Държавна сигурност

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Март 2017 20:00

Както и предишните документални издания на Комисията по досиетата и този сборник се разпространява безплатно. Електроният му вариант може да бъде изтеглен от [сайт а на държавния орган](#), натоварен с достъпа до архивите на ДС

„Държавна сигурност и българското музикално изкуство 1944-1989”, □ Комисия по досиетата, 2016 г., 488 страници.